

VERGIFFENIS

DONNA LEON BIJ UITGEVERIJ CARGO

Duister glas
Vriendendienst
Onrustig tij
Dood van een maestro
Bedrieglijke zaken
De stille elite
Kinderspel
Mijn Venetië
Dood in den vreemde
Droommeisje
Gezichtsverlies
Een kwestie van vertrouwen
De dood draagt rode schoenen
Dodelijke conclusies
Salto mortale
Acqua alta
Beestachtige zaken
Hemelse juwelen
Het onbekende kind
Tussen de regels
Ik aanbid je
Eeuwige jeugd
Wat niet verdwijnt

DONNA
LEON

VERGIFFENIS

VERTAALD DOOR
LILIAN SCHREUDER

2019
AMSTERDAM

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2018 Donna Leon en Diogenes Verlag AG Zürich

All rights reserved

Copyright Nederlandse vertaling © 2019 Lilian Schreuder

Oorspronkelijke titel *The Temptation of Forgiveness*

Oorspronkelijke uitgever William Heinemann, Londen

Omslagontwerp Wil Immink Design

Omslagillustratie © Damaisin1979 | Dreamstime.com

Foto auteur © Michiel Hendryckx

Vormgeving binnenwerk Perfect Service

Druk Wilco, Zutphen

ISBN 978 94 031 5800 6

NUR 305

uitgeverijcargo.nl

Voor Ann Hallenberg

De wet veroordeelt, maar liefde zal sparen

Händel, *Esther*, akte 2, scène 3

Brunetti verliet keurig op tijd zijn appartement om niet te laat bij de *questura* te komen voor een bespreking met zijn baas. Hij ging achter in een *vaporetto* van lijn 1 zitten en bladerde door *Il Gazzettino* van die dag. Onderbewust wist hij dat ze zojuist Salute hadden verlaten en nu de oversteek naar Vallarosso gingen maken, toen hij hoorde hoe de motor van de boot in zijn achteruit werd gezet. Een Venetiaans systeem van vleermuisachtige echolocatie zei hem dat ze nog op enige afstand van de linkeroever van het kanaal waren, zodat het geluid van de boot die achteruit voer nogal vreemd was. Misschien was de kapitein bezig iets te vermijden dat in het water vóór hem lag.

Brunetti liet zijn krant zakken, keek op, maar zag niets bijzonders. Of, beter gezegd, hij kon niet verder kijken dan een egaal grijze muur, die hij meteen herkende als een naderende mistbank. Hij kon zijn ogen bijna niet geloven, zo helder was de lucht geweest toen hij twintig minuten eerder van huis was gegaan. Terwijl hij had zitten lezen over de meest recente blunder bij de bouw van de MOSE-stormvloedkering – na meer dan dertig jaar corruptie en projectontwikkeling – leek het alsof iemand een dikke grijze deken voor de *vaporetto* had gehangen.

Het was november; dan kon je dus mist verwachten, en ook de temperatuur was niet hoger dan die van de afgelopen week. Brunetti keek naar de man die rechts van hem zat. Die werd echter zo in beslag genomen door wat er op het scherm

van zijn telefoon te zien was, dat hij het nog niet eens in de gaten zou hebben gehad als er engelen waren neergedaald en in strakke formatie aan weerszijden van de boot hadden gevlogen.

De boot kwam een paar meter vóór de grijze muur tot stilstand, waarna de motor in zijn vrij werd gezet. Achter hem hoorde Brunetti een vrouw ‘*Oddio*’ fluisteren, haar stem vol milde verbazing, maar zonder angst. Brunetti keek in de richting van de *riva* aan zijn linkerkant en kon het Hotel Europa en Palazzo Treves zien, maar kennelijk was Ca’ Giustinian opgeslokt door dezelfde dichte mist die zich uitstreckte over het Canal Grande voor hen.

De man naast hem keek eindelijk op van zijn mobiel en staaarde recht voor zich uit, maar richtte even later toch weer zijn aandacht op het scherm in zijn linkerhand. Brunetti vouwde zijn krant op en draaide zich om, om achter hen te kijken. Door de deur en ramen aan de achterkant zag hij boten hun kant op komen, terwijl andere van hen wegvoeren, naar de Rialtobrug. Een boot van lijn 2 vertrok bij de halte Accademia en begon in hun richting te varen, maar minderde toen vaart en leek te stoppen.

Hij hoorde de claxon al voordat hij de taxi om de stilliggende boot van lijn 2 heen zag zwenken, om vervolgens in hun richting te scheuren. Toen de taxi de grotere boot passeerde, zag Brunetti dat de bestuurder aan het praten was met een blonde vrouw die achter hem stond. Net toen ze langs Brunetti kwamen, opende ze haar mond om naar lucht te happen of misschien te gaan gillen. Het zorgde er in elk geval voor dat de bestuurder ineens een draai maakte en recht voor zich uit ging kijken. Uitdrukingsloos gaf hij een ruk aan het stuur, zwenkte om de voorkant van Brunetti’s vaporetto heen en dook in het gordijn van mist.

Brunetti werkte zich langs zijn buurman heen en ging het

dek op, waar hij luisterde naar een botsing voor hen, maar het enige wat hij hoorde was het geluid van de verdwijnende taxi. Hun eigen motor kwam even later ronkend op gang en ze begonnen langzaam weer te varen. Vanaf de plek waar hij stond kon Brunetti niet zien of de radar op het dak van de kajuit ronddraaide, maar dat moest haast wel, want anders zouden ze het er toch niet op wagen om weer in beweging te komen.

Toen, alsof ze aan boord van een magische boot in een fantasyverhaal waren, gleden ze door het grijze gordijn en kregen ze ineens de zon weer te zien. In de stuurhut leunde de matroos volkomen ontspannen tegen het raam, terwijl de kapitein voor zich uitkeek, handen op het stuur. Op de oever gleden de palazzi langzaam links aan hen voorbij, bevrijd van hun mistige omhulsels, terwijl de vaporetto de halte Vallaresso naderde.

Achter hem gleed de kajuitdeur open, en passagiers schoven langs hem heen en dromden samen voor de reling. De boot meerde af, de matroos schoof de metalen reling terug, mensen stapten van boord, mensen stapten in, de matroos sloot de reling weer en de boot vertrok. Brunetti keek om in de richting van de Accademia, maar er was geen mist meer te bekennen. Boten voeren in hun richting en bij hen vandaan; voor hen lag het *bacino*, links stonden de basilica, de Biblioteca Marciana en het palazzo rustig op hun vaste plaats, terwijl de ochtendzon doorging met het opruimen van de laatste schaduwen van die nacht.

Brunetti wierp een blik in de kajuit, terwijl hij zich afvroeg of de mensen die daar zaten hetzelfde hadden gezien als hij, maar hij kon zich niet herinneren wie van hen aan boord waren geweest toen hij de mistbank had gezien. Hij zou het hun moeten vragen, maar de gedachte aan hoe ze hem zouden aankijken, weerhield hem ervan om dat ook echt te doen.

Brunetti streek over de bovenkant van de reling, maar die was droog, evenals het dek. Hij droeg een donkerblauw pak en hij voelde hoe de zon zijn rechtermouw en schouder verwarmde. De zon straalde, de lucht was fris en droog en de hemel onbewolkt.

Hij stapte uit bij San Zaccaria, maar vergat zijn krant. Terwijl hij keek hoe de boot vertrok, liet hij de hoop varen om nog te kunnen verifiëren wat hij zojuist had gezien. Hij liep langzaam langs de riva en kreeg er genoeg van om na te denken over het onverklaarbare. In plaats daarvan richtte hij zijn gedachten op wat hij moest doen als hij straks op de questura was.

De vorige middag had Brunetti een e-mail gekregen van zijn baas, *vicequestore* Giuseppe Patta, met het verzoek om de volgende ochtend bij hem langs te komen. Er werd geen uitleg gegeven, wat normaal was. De taal was op het oog beleefd.

Het gedrag van *vicequestore* Patta was grotendeels voorspelbaar voor iemand die was opgeklommen in het overheidsapparaat. Hij leek het drukker te hebben dan in werkelijkheid het geval was; hij miste nooit een kans om voor zichzelf lof op te eisen die eigenlijk toekwam aan de organisatie waarvoor hij werkte. Ook was hij een meester in het op anderen afschuiven van de schuld of verantwoordelijkheid voor iets wat fout was gegaan. Wat je niet zou verwachten van iemand die met zo'n gemak de paal van organisatorisch succes had weten te beklimmen, was dat hij al tientallen jaren op dezelfde plek zat. De meeste mannen die zijn rang wisten te verwerven, hadden dat gedaan door zich omhoog te werken. Ze zigzagden daarvoor van provincie naar provincie, van stad naar stad, totdat een promotie aan het einde van hun carrière hen misschien naar Rome bracht. Meestal bleven ze daar hangen, als dikke vlokken stremsel op de melk, waar-

bij ze licht en lucht wegnamen en de mogelijkheid van groei voor diegenen onder hen belemmerden.

Patta had zich als een cambrische trilobiet ingegraven bij de Venetiaanse questura en was een soort levend fossiel geworden. Naast hem, versteend in dezelfde laag slib, was zijn assistent, hoofdinspecteur Scarpa, eveneens afkomstig uit Palermo, wie deze nieuwe omgeving goed leek te bevallen. *Commissari* kwamen en gingen, drie verschillende questori hadden de leiding gehad gedurende Patta's tijd in Venetië; zelfs de computers waren in die tijd twee keer vervangen. Maar Patta zat er nog steeds, als een puntkokkel vastgezogen aan zijn rots, terwijl het water over hem heen spoelde en zich terugtrok, maar hem onbeschadigd op zijn plek achterliet, met zijn trouwe hoofdinspecteur aan zijn zijde.

En toch had noch Patta noch Scarpa ooit blijk gegeven van enig enthousiasme voor de stad, laat staan van een speciale verbondenheid ermee. Als iemand zei dat Venetië mooi was – misschien zelfs zo ver ging om te zeggen dat het de mooiste stad van de wereld was – dan wisselden Scarpa en Patta soms een blik die aangaf dat ze het daar niet mee eens waren, al zeiden ze dat niet hardop. O ja, zo leken allebei te denken, maar heb je Palermo weleens gezien?

Het was Patta's secretaresse, signorina Elettra Zorzi, die Brunetti begroette toen hij de kamer binnenstapte vanwaar ze die van de vicequestore bewaakte. 'Ah, commissario,' zei ze. 'De vicequestore heeft me een paar minuten geleden gebeld, of ik u wilde zeggen dat hij er zo zal zijn.'

Als Vlad de Spietsers zich zou hebben verontschuldigd voor de stomphoed van de spietsers, dan had die boodschap niet meer verbazing kunnen wekken. 'Is er soms iets met hem?' flapte Brunetti eruit.

Ze hield haar hoofd schuin om na te denken over deze vraag, begon te glimlachen, maar hield daar meteen weer

mee op. ‘Hij zit de laatste tijd lang aan de telefoon met zijn vrouw,’ zei ze en voegde er toen aan toe: ‘Moeilijk te zeggen; hij zegt erg weinig als reactie op wat zij tegen hem zegt.’ Ze was er op de een of andere manier in geslaagd een soort af-luisterapparatuur – Brunetti wilde er verder niets over horen – in het kantoor van haar baas te plaatsen, maar hij vond het beter om net te doen alsof hij van niets wist.

‘Als hij met Scarpa praat, lopen ze naar het raam.’ Betekende dit dat de apparatuur zich op zijn bureau bevond of dat Patta iets vermoedde en erop lette dat hij en zijn assistent zo zacht spraken dat ze niet te verstaan waren? Of hielden ze gewoon van het uitzicht?

‘Oh?’ zei Brunetti met opgetrokken wenkbrauwen. Haar blouse, zo merkte hij op, had de kleur van rode biet en had witte knoopjes aan de voorkant en aan de manchetten. De stof viel met de vloebare elegantie van zijde.

Ze legde de uitgestrekte vingers van de ene hand over die van de andere in een roosterpatroon waarmee ze een stukje van haar bureau bedekte. ‘Ik heb geen idee wat hem dwarszit.’ Brunetti begreep dat dit eigenlijk een vraag was, maar had geen idee hoe dat mogelijk was. Als er iemand was die wist waar Patta mee bezig was, dan was het wel signorina Elettra. Ze ging door, haar blik nog steeds op haar handen gericht. ‘Hij is niet nerveus als hij met zijn vrouw praat. Hij luistert en vertelt haar dan dat ze gewoon moet doen wat haar het beste lijkt.’

‘En met Scarpa?’

‘Dan klinkt hij wél nerveus.’ Ze stopte, alsof ze er nog even over nadacht, en voegde er toen aan toe: ‘Het zou kunnen dat het hem niet bevalt wat Scarpa hem vertelt. De vicequestore onderbreekt hem vaak. Op een keer zei hij zelfs tegen hem dat hij hem niet meer lastig moest vallen met nog meer vragen,’ zei ze, waarbij ze leek te vergeten hoe onwaarschijnlijk

het was dat ze dit allemaal zou kunnen horen vanuit haar eigen kamer.

‘Problemen in het paradijs,’ zei Brunetti met een uitgestreken gezicht.

‘Daar lijkt het op,’ zei ze instemmend. Toen vroeg ze: ‘Wilt u op zijn kantoor op hem wachten, of zal ik u bellen als hij binnenkomt?’

‘Ik ga wel naar boven. Bel me maar als hij er is.’ Toen, omdat hij het niet kon laten nog een laatste opmerking te maken, voegde hij eraan toe: ‘Ik zou niet willen dat de vicequestore mij aantreft terwijl ik zijn laden aan het doorzoeken ben.’

‘Hij ook niet,’ zei een zware stem bij de deuropening.

‘Ah, hoofdinspecteur,’ zei Brunetti kalm, terwijl hij opgewekt glimlachte naar de man die tegen de deurpost leunde. ‘We zijn opnieuw twee harten die slaan als één in onze zorg voor het belang van de vicequestore.’

‘Bent u nu ironisch?’ vroeg Scarpa met een onoprechte glimlach. ‘Of misschien zelfs sarcastisch, commissario?’ De hoofdinspecteur pauzeerde kort en zei erachteraan, als een soort toelichting: ‘Diegenen onder ons die niet het voordeel van een universitaire opleiding hebben genoten, hebben soms moeite om dat verschil aan te voelen.’

Brunetti wachtte even om de vraag de aandacht te geven die deze verdiende en antwoordde toen: ‘In dit geval zou ik zeggen dat het eerder hyperbolisch is, hoofdinspecteur, waarbij de duidelijke overdrijving is bedoeld om aan te geven dat de hele bewering vals en ongeloofwaardig is.’ Toen Scarpa niet reageerde, voegde Brunetti eraan toe: ‘Het is een retorisch middel dat wordt gebruikt om humor te creëren.’ Scarpa zei niets, dus ging Brunetti door terwijl hij bleef glimlachen: ‘In de filosofie – een van de vakken die we kregen op de universiteit – wordt dat *reductio ad absurdum* genoemd. Toen hij zich realiseerde dat hij nu wel ver genoeg was ge-

gaan, weerhield hij zichzelf ervan om nog te zeggen dat het een bijzonder geschikt retorisch middel was voor zijn gesprekken met de vicequestore.

‘En wordt dat geacht grappig te zijn?’ vroeg Scarpa uiteindelijk.

‘Precies, hoofdinspecteur. Precies. Het is zo overduidelijk absurd om te denken dat ik op welke manier dan ook het vertrouwen van de vicequestore zou misbruiken, dat alleen al de gedachte daaraan voldoende is om gelach op te wekken.’ Brunetti verbreedde zijn mond alsof zijn tandarts hem had gevraagd om zijn voortanden te laten zien.

Scarpa maakte zich los van de deurpost met een snelle duw van zijn linkerschouder. Het ene moment stond hij er nog nonchalant bij, het volgende moment stond hij recht overeind en was hij veel langer. De snelheid waarmee zijn ontspannen, lome houding was veranderd deed Brunetti denken aan slangen die hij in natuurfilms op televisie had gezien: laat ze met rust en ze liggen opgerold, stil als de dood; maak een geluid en ze worden een zweep die uitschiet in de zon, waarbij de reikwijdte waarbinnen ze kunnen toeslaan verveelvoudigt.

Zijn glimlach onveranderd, hoogstens nog breder dan daarvoor, wendde Brunetti zich tot signorina Elettra en zei: ‘Ik ben op mijn kamer. Wilt u zo vriendelijk zijn om mij even te bellen als de vicequestore arriveert?’

‘Natuurlijk, signor commissario,’ stemde signorina Elettra in en wendde zich daarna tot Scarpa om te vragen: ‘Wat kan ik voor u doen, hoofdinspecteur?’

Brunetti liep naar de deur, waar een roerloze Scarpa effectief de uitgang bleef blokkeren. De tijd stond stil. Signorina Elettra keek een andere kant op.

Eindelijk deed de hoofdinspecteur een stap in de richting van signorina Elettra’s bureau en verliet Brunetti de kamer.

Op zijn bureau vond Brunetti wat hij helemaal niet wilde vinden: een dossier waaraan steeds meer bladzijden waren toegevoegd sinds de aanmaak ervan op de questura. Hij had het misschien twee maanden geleden voor het laatst gezien, toen het een week in zijn bakje met te behandelen zaken had gelegen. Het bleef daar, zoals iemand die met een vriend is meegekomen naar een etentje, te veel drinkt, niets zegt tijdens de maaltijd en uiteindelijk weigert om te vertrekken, zelfs nadat de andere gasten allang zijn vertrokken. Brunetti had het dossier niet uitgenodigd, het vertelde hem praktisch niets en nu wist hij geen manier meer te bedenken om ervan af te komen.

De donkergroene manilla map werd gebruikt voor misdrijven die met auto's te maken hadden: roekeloos rijden, doorrijden na een ongeluk, vernieling van snelheidscamera's aan de kant van de weg, rijden onder invloed, mobiel bellen in de auto of, veel gevaarlijker, sms'jes versturen. In een auto-loze stad als Venetië werd dit soort misdrijven zelden onder de aandacht van de questura gebracht. De map bevatte echter ook zaken die te maken hadden met het illegaal verwerven van documenten: voertuigregistratie, verzekering, rijbewijs, de uitslag van een rijexamen. Ook al moesten dit soort documenten worden geregistreerd bij het centrale bureau in Mestre, toch werd elke illegale poging om die documenten te verwerven gemeld aan de Venetiaanse politie, zoals gebruikelijk was bij elk misdrijf dat werd gepleegd in de conglomeratie.

Het gewicht van de map was momenteel vooral te wijten aan een voorval op het vasteland. Na lezing van het eerste rapport hield Brunetti er een hernieuwd gevoel van respect voor de eindeloze creativiteit van zijn medemens aan over. Het misdrijf was in eerste instantie aan het licht gekomen in het ziekenhuis in Mestre. Daar hadden zich in slechts twee dagen tijd vijf mannen bij de Pronto Soccorso gemeld met miniatuurontvangapparatuur die zo diep in hun oren was geplaatst dat ze niet in staat waren die zelf te verwijderen. Hierdoor hadden ze geen andere keus gehad dan naar het ziekenhuis te gaan. Toen ze werden onderzocht bleek dat alle mannen ook zendapparatuur op hun buik hadden getapet en dat er een minicamera op hun borst zat bevestigd, waarvan de lens door een knoopsgat naar buiten stak.

Omdat vier van hen Pakistanen waren en niemand goed Italiaans sprak, werd er eerst een tolk en later de politie bijgehaald. Alle vijf de mannen, zo bleek, hadden zich ingeschreven bij dezelfde rijkschool in Mestre en waren eerder allemaal gezakt voor hun examen, waarbij ze onder meer moesten zeggen wat de betekenis van bepaalde verkeersborden was. De zendertjes, zo ontdekte de politie later, waren op hun buik bevestigd door mannen die door de rijkschool waren gestuurd; dezelfde mannen die de kleine zendertjes diep in hun oren hadden geplaatst. Tijdens het examen filmde de knoopsgatcamera's de borden die de mannen moesten verklaren. Helpers op afstand fluisterden dan de juiste betekenis van de getoonde verkeersborden in het oor van de examenkandidaten. En zo slaagden ze en kregen ze hun rijbewijs.

De dienstverlening kostte twee- tot drieduizend euro en had er waarschijnlijk voor gezorgd, tot het moment waarop de fraude werd ontdekt, dat honderden onbevoegde chauffeurs achter het stuur konden gaan zitten, niet alleen van per-

sonenauto's, maar ook van vrachtwagens voor langeafstandsvervoer en trucks met oplegger.

Aangezien Brunetti niemand kon bedenken die het dossier nog niet had gezien, besloot hij het maar op zijn bureau te laten liggen. Het had iets van een auto die in een file stond waar die niet uit kon, behalve als de chauffeur het lef had om over de vluchtstrook te gaan rijden tot de volgende afslag.

Hij dacht soms dat hij de map daar bewust liet liggen om zichzelf eraan te herinneren hoe slim mensen konden zijn, in elk geval bij het verzinnen van manieren om geld te verdienen.

Zijn telefoon ging. 'De vicequestore is er nu, commissario,' meldde signorina Elettra op de toon die ze gebruikte als Patta bij haar bureau stond.

'Ik kom er meteen aan,' antwoordde Brunetti en kwam overeind.

Hij trof een licht gebruide Patta voor het bureau van signorina Elettra aan, waar hij samen met haar zijn agenda voor die middag aan het doornemen was. Vandaag droeg Patta een donkergrijs pak dat Brunetti nooit eerder had gezien. Terwijl hij stond te wachten totdat ze klaar waren, richtte Brunetti zijn aandacht daarop. Hij bestudeerde de stille liefkozing die het jasje aan de brede schouders van Patta gaf, het soepel vallende, licht getailleerde voorpand. Zijn blik gleed over de mouwen van het jasje en naar de knoopsgaten van de manchetten. Ja, ze waren handgenaaid, een detail dat altijd op Brunetti's bewondering met betrekking tot kleding kon rekenen.

Patta's zwarte schoenen waren duidelijk ook speciaal voor hem gemaakt, waarbij de kleine gaatjes die de tenen versierden, alleen dienden om de aandacht te vestigen op de soepelheid van het leer. De veters hadden kwastjes. Het kostte Brunetti moeite om toe te geven hoe erg hij die schoenen bewonderde.

‘Ah, goedemorgen, commissario,’ zei Patta vriendelijk. ‘Kom alsjeblieft mee naar mijn kantoor.’ In de loop der jaren was Brunetti gaan geloven dat Patta zijn uitspraak aanpaste aan de belangrijkheid van de persoon met wie hij sprak. Met de questore sprak Patta onberispelijk, zuiver Italiaans, Toscaanser dan enige Toscaan zou kunnen. Precies zo sprak hij ook tegen signorina Elettra. De zwaarte van zijn Palermitaanse accent nam toe in directe verhouding tot de afnemende belangrijkheid van de persoon met wie hij aan het praten was. Er waren dan ineens vreemde klinkers te horen; zo belandde er een *i* aan het einde van vrouwelijke zelfstandige naamwoorden, dubbele *l*en werden dubbele *d*’s, de Madonna werd de Maronna en *bello* werden *beddu*. Soms verdween er een *i* aan het begin van een woord, om weer snel op zijn plaats te belanden zodra hij iemand in het vizier kreeg die hoger in rang was. Door het zuivere Italiaans van Patta’s begroeting schatte Brunetti in dat hij kennelijk in aanzien was gestegen, een bevordering waarvan zijn gezonde verstand hem zei dat die waarschijnlijk maar tijdelijk was.

Patta ging als eerste zijn kamer binnen en liet Brunetti de deur achter hen sluiten. De vicequestore liep naar zijn bureau, maar veranderde toen van richting en ging op een van de stoelen ervoor zitten. Hij liet het aan Brunetti over om een van de andere te kiezen.

Toen ze allebei zaten, begon Patta: ‘Ik wil graag openhartig met je praten, commissario.’ Brunetti negeerde de kans die deze opmerking hem gaf om te vragen hoe Patta dan in het verleden met hem had gesproken. In plaats daarvan trok hij een vriendelijk, geïnteresseerd gezicht. Patta had in elk geval geen tijd verspild aan een lange inleiding.

‘Het gaat over een lek,’ zei Patta.

‘Een lek?’ vroeg Brunetti, die de aandrang weerstond om naar het plafond te kijken.

‘Vanuit de questura,’ vervolgde Patta.

Ah, zo’n soort lek, zei Brunetti bij zichzelf en hij vroeg zich af waar Patta op doelde. Er was al een tijdje niets gènants verschenen in *Il Gazzettino* of *La Nuova di Venezia*, dus Brunetti was niet al van tevoren gewaarschuwd over informatie die vanuit de questura zou zijn gelekt.

Hij wist niet goed hoe hij moest reageren op de opmerking van Patta en richtte daarom maar zijn blik op het jasje van zijn baas en de handgenaaide knoopsgaten. Schoonheid was waar jij die zelf zag, en het gaf altijd voldoening als dat gebeurde.

‘Wat is er, commissario?’ vroeg Patta, dit keer op zijn gebruikelijke inquisitietoon.

Zonder aarzeling, misschien wel voor het eerst in jaren, antwoordde Brunetti recht uit zijn hart: ‘De knoopsgaten van uw jasje, signore.’

Geschrokken trok Patta zijn rechterarm naar zich toe en staarde naar de mouw, bijna alsof hij bang was dat Brunetti van plan was de knopen te stelen. Nadat hij die had bestudeerd vroeg Patta: ‘Hoezo?’

Brunetti’s glimlach was ontspannen en oprecht. ‘Ik bewonder die, vicequestore.’

‘Die knoopsgaten?’

‘Ja.’

‘Kun jij dan het verschil zien?’

‘Ik denk dat dat wel duidelijk is,’ zei Brunetti. ‘Het is mooi om handstiksel van die kwaliteit te zien. Net als het schuim op een kop koffie: dat zit er niet altijd op, en voor de meeste mensen maakt dat niet uit, maar als het er wél is en je ziet het, dan zorgt het er op de een of andere manier voor dat de koffie beter smaakt.’

Patta’s uitdrukking verzachtte, en Brunetti had het vreemde gevoel dat de vicequestore opgelucht was, net als bij de

plotselinge verschijning van een vriend op een plek waar hij had verwacht alleen onbekende gezichten te zullen zien.

‘Ik heb een kleermaker in Mogliano gevonden,’ onthulde Patta. Hij keek even naar Brunetti en zei: ‘Ik kan je zijn naam geven als je wilt.’

‘Dat is heel vriendelijk van u, meneer.’

Patta rechte zijn arm en trok aan de manchet van zijn overhemd. Daarna schoof hij naar achteren op zijn stoel.

Brunetti realiseerde zich dat dit het eerste persoonlijke gesprek was dat ze ooit hadden gevoerd – twee mannen die als gelijken met elkaar spraken – en het ging over knoopsgaten!

‘Dat lek, meneer: kunt u mij er wat meer over vertellen?’

‘Ik wilde er met jou over praten, Brunetti, omdat jij de mensen hier goed kent,’ zei Patta, wat Brunetti eraan herinnerde dat dit nog steeds dezelfde oude Patta was, voor wie elke informatie over de interne werking van de questura deel uitmaakte van de delfische mysteries.

Brunetti wapperde met één hand in de lucht, als om de verborgen waarheden af te wijzen waarvan Patta dacht dat hij die kende of misschien vanuit onmetelijke diepten naar boven kon halen.

‘Met jou praten ze wel,’ insinueerde Patta. Bij het horen van Patta’s verdenkingen ontspande Brunetti, want die zeiden hem dat, ook al was het onderwerp dan misschien nieuw, de oude, antagonistische orde weer was hersteld. Hij zette zijn kortstondige warmere gevoelens voor Patta van zich af en keerde terug naar zijn aangeboren gezonde verstand.

‘Waar praten ze volgens u dan over, vicequestore?’

Patta schraapte licht zijn keel. ‘Ik heb geruchten gehoord dat sommige mensen niet blij zijn met hoofdinspecteur Scarpa,’ zei Patta. Hij leek er moeite mee te hebben om de verontwaardiging uit zijn stem te houden. Even later voegde hij er wat rustiger aan toe, alsof hij het van minder groot belang

achte: ‘Het schijnt ook zo te zijn dat iemand heeft gepraat over een persoon die hierheen is gebracht voor verhoor.’

Kom op zeg, zei Brunetti bij zichzelf, terwijl hij nog even stilstond bij de opmerking over Scarpa. Hij had een hekel aan de hoofdinspecteur en wantrouwde hem, en deed weinig moeite om dat te verbergen. Toch leek Patta dat, net zoals zoveel andere dingen op de questura, niet in de gaten te hebben. Het was maar het beste om verbazing te tonen; verontwaardiging zou overdreven zijn. Misschien in combinatie met een beetje nieuwsgierigheid? Maar hoe zat het dan met dat lek?

‘Hebt u de vrijheid om mij te vertellen waar u die informatie vandaan heeft, meneer?’

‘Beide zaken zijn mij gemeld door de hoofdinspecteur zelf,’ antwoordde Patta.

‘Heeft de hoofdinspecteur ook zijn bron onthuld?’

Patta aarzelde even maar zei toen: ‘Hij vertelde me dat hij het had van een van zijn informanten.’

Brunetti wreef over zijn onderlip met de vingers van zijn linkerhand. Hij liet een lange stilte vallen voordat hij zei: ‘Ik vind het vreemd dat een informant iets zou hebben gehoord over de questura waar niemand anders hier iets van weet.’ Na een korte pauze stelde hij voor: ‘Misschien moet u het eens aan signorina Elettra vragen.’

‘Ik wilde eerst met jou praten,’ zei Patta zonder verdere uitleg.

Brunetti knikte, alsof hij de redenering van Patta begreep. Waarschijnlijk deed hij dat ook wel: Patta zou signorina Elettra niet zo snel lastigvallen met een verdenking die later ongegrond zou blijken. ‘Is die informant een betrouwbare bron?’ vroeg Brunetti.

‘Hoe moet ik dat weten?’ antwoordde Patta. ‘Het is niet mijn taak om me bezig te houden met informanten.’ Brunetti’s instinct voor institutionele overleving zorgde ervoor dat

hij zijn mond hield. Hij gebaarde met zijn hand, knikte instemmend en zei: 'Iemand kan dit gerucht hebben verzonnen om spanning te veroorzaken tussen de hoofdinspecteur en de collega's. Dat de hoofdinspecteur door de collega's wordt gewaardeerd hoeven we niet te betwijfelen.' Brunetti pauzeerde heel kort, terwijl Patta probeerde te duiden waar hij precies heen wilde. Toen zei hij: 'Ik zou die rapporten negeren, meneer. Dat wil zeggen, als u mijn mening wilt weten.'

Bewoog Patta ongemakkelijk op zijn stoel? vroeg Brunetti zich af. Hij vond het niet gepast om meteen weg te lopen en wachtte daarom nog even voordat hij opstond. 'Als er verder niets meer is, vicequestore, dan ga ik nu terug naar mijn kamer.'